

EUROPOS KOMISIJA

Europos struktūriniai ir investicijų fondai

Integruotos tvarios miestų plėtros
gairės valstybėms narėms
(ERPF reglamento 7 straipsnis)

ATSAKOMYBĖS RIBOJIMO PAREIŠKIMAS

„Tai Komisijos tarnybų parengtas darbinis dokumentas. Remiantis taikytina Sąjungos teise, jame teikiamos kolegoms ir įstaigoms, dalyvaujantiems stebint, valdant ar įgyvendinant Europos struktūrinius ir investicijų fondus, skirtos techninės šios srities ES taisyklių aiškinimo ir taikymo gairės. Šio dokumento paskirtis – pateikti Komisijos tarnybų parengtus taisyklių išaiškinimus, siekiant padėti įgyvendinti veiksmų programas ir paskatinti gerosios patirties sklaidą. Šiomis gairėmis nedaromas poveikis Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo aiškinimo arba Komisijos sprendimų priėmimo praktikai.“

Turinys

1. BENDROJI INFORMACIJA.....	3
1.1. Nuorodos į teisės aktus.....	3
1.2. Gairių tikslas.....	3
2. GAIRĖS.....	4
2.1. Programavimo elementai.....	4
2.2. Miestų valdžios institucijų įgalinimas.....	4
2.2.1. Individualių veiksmų atranka.....	5
2.2.2. Miestų valdžios institucijų paskyrimas tarpinėmis institucijomis.....	5
2.2.3. Siūlomas vadovaujančiosios institucijos ir miesto valdžios institucijų raštu įforminamų susitarimų turinys.....	6
2.2.4. Audito reikalavimų taikymo sritis.....	6
2.2.5. Didesnių įgaliojimų delegavimas miesto valdžios institucijoms – visuotinė dotacija.....	7
2.2.6. Interesų konfliktas.....	7
2.3. Integruotos tvarios miestų strategijos.....	7
2.3.1. Integruotos miestų strategijos pagal ERPF reglamento 7 straipsnį.....	7
2.3.2. Pagrindiniai principai, susiję su integruotomis miestų strategijomis.....	8
2.3.3. Techninė pagalba rengiant strategijas ar iš dalies keičiant esamas strategijas.....	9
2.3.4. Finansinėmis priemonėmis remiama tvari miestų plėtra.....	9
2.4. Strategijos įgyvendinimo ir vertinimo stebėseną.....	9
2.4.1. Stebėsenos komitetas (SK).....	9
2.4.2. Stebėseną.....	10
2.4.3. Vertinimas.....	10
I PRIEDAS. SIŪLAMOS INTEGRUOTOS MIESTŲ STRATEGIJOS SUDEDAMOSIOS DALYS.....	11
II PRIEDAS. SIŪLOMAS VADOVAUJANČIOSIOS INSTITUCIJOS IR MIESTO VALDŽIOS INSTITUCIJOS SUSITARIMO ĮFORMINIMO RAŠTU PAVYZDYS.....	13

1. BENDROJI INFORMACIJA

1.1. Nuorodos į teisės aktus

Reglamentas	Straipsniai
Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013 Bendrujų nuostatų reglamentas (toliau – BNR)	<i>EŽŪFKP, EJRŽF, ERPF ir Sanglaudos fondui</i> 15 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktis. Partnerystės sutarties turinys, susijęs su integruotais tvarios miestų plėtros veiksmais 32 straipsnis. Bendruomenės inicijuota vietos plėtra 33 straipsnis. Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros strategijos 34 straipsnis. Vietos veiklos grupės 35 straipsnis. ESI fondų parama bendruomenės inicijuotai vietos plėtrai 36 straipsnis. Integruotos teritorinės investicijos I priedas. 3.3 skirsnis (integruotos teritorinės strategijos) ir 6.5 skirsnis (svarbiausių teritorinių problemų sprendimo tvarka) <i>ERPF, ESF ir Sanglaudos fondui</i> 96 straipsnio 3 dalies b punktas. Veiksmų programų turinys, susijęs su integruotais tvarios miestų plėtros veiksmais
Reglamentas (ES) Nr. 1299/2013 Europos teritorinis bendradarbiavimas (toliau – ETB)	2 straipsnio 3 dalies b punktas. Dalijimasis tvarios miestų plėtros patirtimi
Reglamentas (ES) Nr. 1301/2013 Europos regioninės plėtros fondo reglamentas (toliau – ERPF reglamentas)	7 straipsnis. Tvari miestų plėtra 8 straipsnis. Novatoriški veiksmai tvarios miestų plėtros srityje 9 straipsnis. Miestų plėtros tinklas
Reglamentas (ES) Nr. 1304/2013 Europos socialinis fondas (toliau – ESF)	12 straipsnis. Konkrečios nuostatos dėl tam tikrų teritorinių aspektų

1.2. Gairių tikslas

Pripažįstant miestų svarbą įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ (kartu vis labiau pripažįstant integruoto teritorinio požiūrio pridėtinę vertę), 2014–2020 m. sanglaudos politikos miestų aspektas gerokai sustiprintas. Tai ypač akivaizdu kalbant apie ERPF, kuriame valstybės narės dabar privalo skirti bent 5 % nacionalinių ERPF asignavimų (pagal investicijų į darbo vietų kūrimą ir augimą tikslą) integruotos tvarios miestų plėtros strategijoms remti, o miestų valdžios institucijos atsako bent už su veiksmais atranka

susijusias užduotis. Be to, sukurta naujų priemonių, kuriomis siekiama skatinti inovacijas ir eksperimentavimą miestų plėtros srityje (inovatyvūs veiksmai miestuose, ERPF reglamento 8 straipsnis) ir plėtoti diskusijas apie miestų aspekto įgyvendinimą (miestų plėtros tinklas, ERPF reglamento 9 straipsnis).

Nors ES remiamų investicijų į miestų teritorijas mastai dideli (pavyzdžiui, apima bent 50 % ERPF ir kitų miestams skirtų Komisijos iniciatyvų), šiose gairėse konkrečiai nagrinėjami nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų pateikti klausimai dėl integruotos tvarios miestų plėtros įgyvendinimo, kaip nustatyta ERPF reglamento 7 straipsnyje. Primenama, kokie svarbiausi elementai turi būti nustatyti programose, ir teikiami atsakymai į klausimus dėl įgyvendinimo, susijusius su įgaliojimų delegavimu miestų valdžios institucijoms, integruotų strategijų rengimu bei stebėsenos ir vertinimo pažanga.

2. GAIRĖS

2.1. Programavimo elementai

Prieš išsamiai aptariant konkrečius skirsnius, verta apibendrinti miestų plėtrai svarbius elementus, kuriuos reikėtų aprėpti programuojant.

- Miestų teritorijų atranka taikant ERPF reglamento 7 straipsnį. Už miestų teritorijų (integruotų tvarių strategijų) **atranką** atsako vadovaujančioji institucija (toliau – VI) (**kurias teritorijas** laikyti miestų teritorijomis, paliekama **spręsti** valstybės narėms). Miestų teritorijų atrankos principai nustatomi partnerystės sutartyje (toliau – PS) ir gali aprėpti **pirminę** miestų teritorijų **atranką** remiantis poreikių analize (pvz., ekonomikos augimo centrai, metropolijos arba skurdžios miesto dalys), **konkursus** arba **vykstančią atranką** remiantis nustatytais kriterijais, pvz., nepritekliaus lygiu.
- Delegavimas. ERPF reglamento 7 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad miestų valdžios institucijos yra „atsakingos bent už su **veiksmų atranka** susijusias užduotis“. Iš programų turi būti aišku, kad šis būtiniausias reikalavimas bus įvykdytas ir kad tos miestų valdžios institucijos paskirtos **tarpinėmis institucijomis (toliau – TI)**, nes jos atliks vadovaujančiosioms institucijoms pagal BNR 125 straipsnį priskirtas funkcijas.
- Įgyvendinimo metodas. Tvari miestų plėtra pagal ERPF reglamento 7 straipsnį įgyvendinama pasinaudojant integruotomis teritorinėmis investicijomis (toliau – ITI), kaip nurodyta BNR 36 straipsnyje, arba įgyvendinant konkrečią programą ar specialią prioritetinę kryptį. Kalbant apie specialias prioritetines kryptis, speciali reiškia, kad ji skirta tik tvariai miesto plėtrai. Neatsižvelgiant į pasirinktą įgyvendinimo mechanizmą, taikomi vienodi reikalavimai, t. y. būtiniausias reikalavimas dėl delegavimo, **bent dviejų teminių tikslų** įtraukimas (BNR 96 straipsnio 1 dalies c punktas) ir integruotas finansavimo panaudojimas.
- ERPF reglamento 7 straipsnio esmė – **integruotų tvarių miestų strategijų**, aprėpiančių problemas ekonomikos, aplinkosaugos, klimato, demografijos ir socialinių klausimų srityse, buvimas. Strategiją sudaro **individualių veiksmų** atrankos sistema (siūlomi strategijos elementai išvardyti I priede).

2.2. Miestų valdžios institucijų įgalinimas

BNR numatyta galimybė, kad VI gali paskirti vieną ar kelias TI tam tikroms užduotims atlikti (pagal BNR 123 straipsnio 6 dalį). Tačiau pagal ERPF reglamento 7 straipsnio 4 dalį tai prievolė. Miestų valdžios institucijos *paskiriamos* TI, kad ir kokios užduotys būtų

deleguojamos. Jos atsako bent už su veiksmy atranka susijusias užduotis pagal BNR 123 straipsnio 6 dalį [arba tam tikrais atvejais – pagal BNR 123 straipsnio 7 dalį].

2.2.1. *Individualių veiksmy atranka*

Į ERPF reglamento 7 straipsnio taikymo sritį nepatenkančius veiksmus VI atranka (BNR 125 straipsnio 3 dalis) vadovaudamasi Stebėsenos komiteto (toliau – SK) patvirtinta metodika ir kriterijais (BNR 110 straipsnio 2 dalies a punktas).

Tvarios miestų plėtros srityje pagal ERPF reglamento 7 straipsnį už veiksmy atrankos metodikos ir kriterijų tvirtinimą atsako SK. Tačiau faktiškas veiksmy rikiavimas ir atranka deleguojama miesto valdžios institucijai, atsakingai už tvarios miesto plėtros strategijos įgyvendinimą.

Įvairios užduotys, susijusios su „veiksmy atranka“, išvardytos BNR 125 straipsnio 3 dalyje, įskaitant veiksmy turinio vertinimą ir tinkamumo, administracinių gebėjimų ir atitikties patikrinimus.

Tam, kad įgyvendintų joms deleguotas užduotis, miestų valdžios institucijos turi turėti galimybę susipažinti su svarbiausia informacija, kaip antai, ar veiksmas atitinka reikalavimus paramai gauti ir taikytinus teisės aktus, ar turi būtinų administracinių, finansinių ir veiklos pajėgumų, kad atitiktų paramos sąlygas. Jeigu miesto valdžios institucija neturi pakankamai patirties šiems patikrinimams atlikti, juos gali atlikti VI (arba jos vardu kita TI). Taigi miesto valdžios institucija gali vertinti tik veiksmy kokybę, jų svarbą integruotai miesto strategijai ir atitinkamai programai. Dėl delegavimo masto sprendžia VI, pasitarusi su miesto valdžios institucija ir oficialiai įforminusi sprendimą raštu (žr. II priedą, kuriame pateiktas pavyzdys, kaip galima įforminti tokį sprendimą raštu).

VI gali pasilikti teisę atlikti galutinį veiksmy tinkamumo patikrinimą prieš juos tvirtinant. Taip VI įsitikins, kad miestų valdžios institucijos tinkamai taiko veiksmy atrankos procedūras ir kriterijus, visų pirma vykdydamos reikalavimus užtikrinti, kad:

- veiksmams būtų prisidedama prie tam tikros prioritėtinės krypties konkrečių tikslų ir rezultatų įgyvendinimo;
- procedūros būtų nediskriminacinės ir skaidrios ir jomis būtų atsižvelgiama į BNR 7 ir 8 straipsniuose išdėstytus bendruosius principus.

Jeigu VI turi įrodymų, kad atrankos kriterijai taikomi netinkamai, veiksmy atrankos delegavimas turėtų būti sustabdytas, kol bus rastas sprendimas.

2.2.2. *Miestų valdžios institucijų paskyrimas tarpinėmis institucijomis*

Delegavus veiksmy atrankos užduotis, miesto valdžios institucija veikia kaip TI.

Paskyrimo procedūra (įskaitant pranešimą Komisijai ir nepriklausomos audito įstaigos (toliau – NAĮ) ataskaitą ir nuomonę), kuri taikoma VI ir tvirtinančiajai institucijai (toliau – TVI), nustatyta BNR 124 straipsnyje.

Pagal ERPF reglamento 7 straipsnį miestų valdžios institucijoms BNR 124 straipsnyje nustatyta paskyrimo procedūra taikoma **tik dėl joms deleguotų funkcijų**. Tai reiškia, jog, teikdama su paskyrimo procesu susijusią **ataskaitą ir nuomonę**, NAĮ turi įsitikinti, kad su deleguotomis funkcijomis susijusios sistemos struktūra atitinka BNR XIII priede nustatytus paskyrimo kriterijus. NAĮ turėtų turėti galimybę tai padaryti atlikdama VI ir (arba) TVI atlikto TI vertinimo auditą ir kartu papildomai vykdydama TI patikrinimus, galbūt atrankiniu būdu.

Jeigu miesto valdžios institucijai deleguojamos užduotys susijusios tik su veiksmų atranka, **NAI turi įsitikinti**, kad:

- VI ir miesto valdžios institucijų susitarimas **iformintas raštu** (pavyzdžiui, sudarius susitarimą raštu, kaip antai pateiktąjį II priede) ir
- miesto valdžios institucijose įdiegtos **tinkamos** su deleguotomis funkcijomis susijusios **procedūros**, o VI yra įsidiegusi tinkamas procedūras miesto valdžios institucijoms deleguotų funkcijų veiksmingumui stebėti.

VI ir TI **raštu iforminti susitarimai** yra esminė valdymo ir kontrolės sistemos dalis. Iš esmės jie turėtų būti sudaryti pačioje programos pradžioje. Tačiau pagal ERPF reglamento 7 straipsnį (tvaryti miestų plėtra) miesto valdžios institucijų, kaip TI, atranka gali vykti įgyvendinant programą (pavyzdžiui, jeigu rengiamas konkursas geriausioms strategijoms atrinkti). Šiuo atveju miesto valdžios institucijų auditą audito institucija (toliau – AI) atlieka tik programos įgyvendinimo metu, kai tos institucijos jau oficialiai yra patvirtintos kaip TI.

VI turėtų nedelsdama pranešti AI apie naujų TI paskyrimą programos įgyvendinimo metu. AI turėtų įvertinti su naująja TI susijusią riziką ir peržiūrėti savo audito strategiją, kad užtikrintų, jog VI, deleguodama funkcijas naujajai TI, tebesilaiko paskyrimo kriterijų.

Gairių valstybėms narėms dėl paskyrimo procedūros 2.10 skirsnyje nurodyta:

*Programos įgyvendinimo metu, jeigu VI <...> deleguoja funkcijas naujai TI, nebūtina vėl pranešti apie VI paskyrimą <...> Tačiau **už paskyrimo stebėseną atsakinga institucija** turės stebėti, kad tos institucijos toliau laikytųsi paskyrimo kriterijų įvykus šiems pokyčiams. <...> Už paskyrimo stebėseną atsakinga institucija turės įsitikinti, kad su naujajai TI deleguotomis funkcijomis susijusi sistema sukurta tinkamai, ir tą turės patikrinti AI atlikdama sisteminį auditą. <...>“*

2.2.3. *Siūlomas vadovaujančiosios institucijos ir miesto valdžios institucijų raštu iforminamų susitarimų turinys*

Pagal ERPF reglamento 7 straipsnio 5 dalį VI, pasitarusi su miesto valdžios institucija, nustato miesto valdžios institucijų funkcijų, susijusių su integruotų tvarios miestų plėtos veiksmų valdymu, apimtį. Tada tai oficialiai iforminama raštu. Pagal BNR XIII priedą dėl paskyrimo kriterijų raštu iformintuose susitarimuose pateikiamas TI ir deleguojančių institucijų atsakomybės sričių ir pareigų aprašymas, pareiškimas, kad VI patikrino TI gebėjimus vykdyti deleguotąsias užduotis, ir ataskaitų teikimo procedūrų aprašymas.

Tokių raštu iformintų procedūrų pavyzdys pateiktas II priede. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad tai nėra vienintelis metodas (pvz., kai kuriose valstybėse narėse tvirtinamas teisės aktas).

2.2.4. *Audito reikalavimų taikymo sritis*

Be to, kas jau išdėstyta dėl paskyrimo proceso, miesto valdžios institucijoms, kaip TI pagal ERPF reglamento 7 straipsnį, įgyvendinant programą bus vykdomi AI atliekami **sistemos auditai ir veiksmų auditai** bei Komisijos ar Europos Audito Rūmų auditai. Sistemos audito metu pagrindinių valdymo ir kontrolės sistemų reikalavimų, nustatytų Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 IV priede, atitiktis bus vertinama tiek, kiek tos sistemos susijusios su deleguotosiomis užduotimis. AI vykdomo veiksmų audito taikymo sritis apibrėžta šio reglamento 27 straipsnyje.

2.2.5. *Didesnių įgaliojimų delegavimas miesto valdžios institucijoms – visuotinė dotacija*

Kai valstybė narė ar VI paveda daugiau užduočių miesto valdžios institucijai ir jos susijusios ne tik su veiksnių atranka, bet, pavyzdžiui, ir su programos dalies valdymu pagal BNR 123 straipsnio 7 dalį („visuotinė dotacija“), NAĮ turėtų patikrinti, ar VI yra įsidiegusi tvarką, kuria būtų nustatomos miesto valdžios institucijų atsakomybės sritys ir pareigos, visų pirma tikrinami jų gebėjimai vykdyti deleguotąsias užduotis ir, remiantis BNR XIII priedo 1 punkto ii papunktyje nustatytais paskyrimo kriterijais, įdiegtos ataskaitų teikimo procedūros.

Vadinasi, jeigu paskyrimo proceso metu valstybė narė arba VI paveda miesto valdžios institucijoms tvarkyti „visuotinę dotaciją“, kaip apibrėžta BNR 123 straipsnio 7 dalyje, NAĮ turėtų įvertinti, ar privalomose VI procedūrose tinkamai numatytas patikrinimas, ar miesto valdžios institucijos gali suteikti būtinas garantijas ir turi būtinus finansų valdymo gebėjimus.

Gavusi pranešimą apie paskyrimą ir programos įgyvendinimo metu AI taip pat turėtų patikrinti, visų pirma atlikdama sistemos auditus, ar VI tinkamai įgyvendino procedūras, kurias ji turi būti įsidiegusi, kad tikrintų, ar miesto valdžios institucijos, kurioms taikoma BNR 123 straipsnio 7 dalis, gali suteikti būtinas garantijas ir turi būtinus finansų valdymo gebėjimus.

2.2.6. *Interesų konfliktas*

Jeigu miesto valdžios institucija yra TI pagal ERPF reglamento 7 straipsnį ir tos pačios institucijos atrinkto veiksmo naudą gavėja, reikėtų numatyti procedūrą, kuria būtų užtikrinama, kad laikomasi funkcijų atskyrimo principo, kaip numatyta BNR 72 straipsnyje. Šis pagrindinis principas yra svarbiausias bet kokios valdymo ir kontrolės sistemos reikalavimas. Juo sprendžiamas didelės su valdymo blokuote susijusios rizikos klausimas ir mažinama sukčiavimo rizika. Be to, atskyrus funkcijas sumažėja klaidų, nes proceso veiksmus atlieka ar peržiūri keli asmenys, todėl yra daugiau galimybių nustatyti klaidas.

Svarbiausia tai, kad vadovaujančiosios institucijos tarpinei institucijai deleguotos funkcijos priskiriamos miesto valdžios institucijos skyriams (departamentams), kurie tiesiogiai nesusiję su naudą gavėjo atsakomybės sritimis.

Tam tikrais pagrįstais atvejais, kai funkcijų atskyrimas jas priskiriant įvairiems miesto valdžios institucijos skyriams (departamentams) būtų neproporcingas (atsižvelgiant į darbuotojų skaičių ir valdomų lėšų apimtį), už TI ir naudą gavėjo prievolės turėtų būti atsakingi bent jau atskiri asmenys. Šiuo atveju TI funkcijas atliekančios miesto valdžios institucijos vadovas turi užtikrinti aukštesnio lygio priežiūrą ir kokybės vertinimą.

2.3. Integruotos tvarios miestų strategijos

2.3.1. *Integruotos miestų strategijos pagal ERPF reglamento 7 straipsnį*

Pagal ERPF reglamento 7 straipsnį integruotos miestų strategijos turėtų aprėpti tarpusavyje susijusius veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti ilgalaikį ekonominių, aplinkos, klimato, socialinių ir demografinių sąlygų pagerėjimą miestuose. Nors ESI fondų remiamais veiksmais nebūtinai turi būti aprėpti visi šie elementai, platesnėje strategijoje turi būti atsižvelgiama į visus išvardytus aspektus.

Tai, kad veiksmai turi būti „tarpusavyje susiję“, reiškia, jog jie turėtų būti ne siūlomi ir finansuojami visiškai atskirai vienas nuo kito, o rengiami vadovaujantis platesne

integruota strategija siekiant aiškaus tikslo įgyvendinti nuoseklius ir integruotus tam tikros miesto teritorijos (skurdžios miesto dalies, miesto rajono, viso miesto, metropolijos ir kt.) problemų sprendimus. Nors integruoti veiksmai labai skatinami, nereikalaujama, kad patys individualūs veiksmai būtų integruoti.

2.3.2. *Pagrindiniai principai, susiję su integruotomis miestų strategijomis*

Nors reglamente išsamiai nenustatytas integruotų miestų strategijų turinys, yra pagrindinių principų, į kuriuos rekomenduojame atsižvelgti:

- Integruotos miestų strategijos nederėtų vertinti kaip administracinės užduoties, kurią miesto valdžios institucija turi atlikti, kad atitiktų finansavimo reikalavimus pagal ERPF reglamento 7 straipsnį. Tai turėtų būti išsami ir besikeičianti strategija, kuri būtų tikrai naudinga miesto valdžios institucijai ir padėtų spręsti svarbiausias problemas.
- Ji turėtų būti pagrįsta tikraisiais tam tikros teritorijos vystymosi poreikiais, nustatytais atlikus išsamią teritorinę ir demografinę analizę, aprėpiančią:
  - problemas;
  - pranašumus;
  - trūkumus;
  - galimybes (konkrečioje teritorijoje ir didesnėje teritorijoje);
  - plėtros strategiją (preliminarius veiksmus, priemones, investicijas ir veiksmus).
- Joje turėtų būti apibrėžta vidutinės trukmės (ilgalaikė) vizija, t. y. bent iki 2020 m.
- Ji turėtų aprėpti tarpusavyje susijusių veiksmų, kuriais siekiama užtikrinti ilgalaikį ekonominių, aplinkos, klimato, socialinių ir demografinių sąlygų pagerėjimą miestuose, sistemą. Nors ESI fondų finansuojamais veiksmais nebūtinai turi būti aprėpti visi šie elementai, platesnėje strategijoje turi būti atsižvelgiama į visus pirmiau išvardytus aspektus. Nors tai neprivaloma, valstybės narės turėtų siekti naudotis ESF kartu su ERPF, remdamos strategijoje numatytas ir įgyvendinamas priemones užimtumo, švietimo, socialinės įtraukties ir institucinių gebėjimų srityse.
- Kadangi ne visi miesto teritorijoje atliekami veiksmai bus finansuojami kaip tvarios miestų plėtros tikslai pagal ERPF reglamento 7 straipsnį, strategijoje turi būti aiškiai paminėtos kitos svarbios investicijos (įskaitant ESI fondų investicijas) tam tikroje miesto teritorijoje ir jomis turi būti vadovaujama. Taigi bet kokiame Sąjungos finansuojamame investicijų projekte turėtų būti siekiama atsižvelgti į integruotą miestų strategiją pagal 7 straipsnį ir ja remtis. Komisija rekomenduoja atitinkamoms VI sukurti tarpusavio koordinavimo mechanizmus, kad būtų užtikrinta (visų pirma Sąjungos remiamų) investicijų atitinkamoje miesto teritorijoje sinergija ir koordinavimas.
- Ja turėtų būti atsižvelgiama į regiono ir valstybės narės bendruosius vystymosi tikslus.
- Ji turėtų būti realistiška, t. y. įmanoma įgyvendinti, ir proporcinga skiriamai lėšų sumai.
- Strategijos veiksmai, kurie bus finansuojami iš ESI fondų, turi būti susiję su programos, pagal kurią skiriamos lėšos, tikslais. Jeigu ITI naudojamas

finansavimas pagal kelias prioritetas kryptis ar programas, valstybė narė gali išreikšti ITI tikslus numatydamą papildomus rezultato rodiklius, apimančius visus įtrauktus prioritetus ar programas.

- Joje turėtų būti aiškiai parodyta, kaip įgyvendinant strategiją dalyvaus vietos piliečiai, pilietinė visuomenė ir kiti valdymo lygmenys. Strategiją turėtų rengti įvairios suinteresuotosios šalys kartu, nes bendrai parengtos strategijos požiūris bus labiau integruotas ir bus daugiau galimybių ją sėkmingai įgyvendinti. Nors dėl bendro rengimo kyla tam tikrų sunkumų ir būtinos papildomos pastangos, ilginiui tokia strategija bus naudinga miesto valdžios institucijai.

Papildoma informacija apie galimą integruotos miesto strategijos turinį pateikta I priede.

2.3.3. Techninė pagalba rengiant strategijas ar iš dalies keičiant esamas strategijas

Integruotų tvarių miestų strategijų rengimas gali būti finansuojamas teikiant techninę pagalbą, jeigu tai numatyta atitinkamoje programoje. Prireikus vėliau pagal ERPF reglamento 7 straipsnį finansuojamų strategijos dalių rengimas ir keitimas gali būti finansuojami teikiant techninę pagalbą arba pagal tam tikrą miestų prioritetinę kryptį, tam tikrą miestų programą ar su ITI susijusius investavimo prioritetus.

2.3.4. Finansinėmis priemonėmis remiama tvari miestų plėtra

Parama tvariai miestų plėtrai gali būti teikiama pasitelkiant įvairias paramos priemones, numatytas BNR 66 straipsnyje. Viena iš jų yra finansinės priemonės (toliau – FP), kurios gali būti ypač naudingos tokiose srityse kaip statybos darbai, urbanistinių dykrų atkūrimas, investicijos į energijos vartojimo efektyvumą ar judumas mieste. 2007–2013 m. vienuolika šalių įkūrė miestų plėtros fondus pasinaudodamos JESSICA priemone ir investuodamos į miestų teritorijas iš viso 1,5 mlrd. EUR.

Kadangi deleguojant bent su veiksnių atranka susijusias užduotis faktiškai bus atrenkami individualūs veiksmai miestuose, būtina taikyti tinkamą požiūrį, kai tvari miestų plėtra pagal ERPF 7 straipsnį remiama pasinaudojant FP.

Naudojantis FP individualūs su veiksnių susiję investiciniai sprendimai turi būti grindžiami verslo planais, kuriais įrodomas finansinis gyvybingumas pagal rinkos standartus. Tokius sprendimus priima fondų valdytojai [vienintelė išimtis – BNR 38 straipsnio 4 dalies c punktas] vadovaudamiesi rinkos praktika. Miesto valdžios institucijos ar kiti valstybės investuotojai, įskaitant VI, negali dalyvauti priimant individualius investicinius sprendimus. Tačiau jeigu naudojamosi FP pagal ERPF reglamento 7 straipsnį ir jomis prisidedama prie būtinausio 5 % reikalavimo įvykdymo, tokioms miesto valdžios institucijoms turi būti atstovaujama FP valdymo organuose, kaip antai priežiūros ar patariamąjoje valdyboje. Šis reikalavimas dėl individualių investicinių sprendimų taip pat įtvirtintas miestų plėtros fondams skiriamos valstybės pagalbos taisyklėse Reglamente (ES) Nr. 651/2014.

2.4. Strategijos įgyvendinimo ir vertinimo stebėseną

2.4.1. Stebėsenos komitetas (SK)

SK sudėties reikalavimai nustatyti BNR 48 straipsnyje. Jo sudėtį nustato valstybė narė. Tačiau ji sudaro atitinkamų valstybės narės valdžios institucijų, TI ir kompetentingų regioninės ir vietos valdžios institucijų atstovai, paisant valstybės narės institucinės ir teisinės sistemos (BNR 5 straipsnis). Konkrečiai paminėtos kompetentingos miesto ir kitos valdžios institucijos.

2.4.2. *Stebėseną*

- Valstybė narė sukuria stebėsenos sistemą, kurioje galima teikti konkrečios programos, konkrečios prioritetinės krypties, konkretaus fondo ir intervencijos kategorijos duomenis (prireikus – ir teritorinius perdavimo mechanizmus bei teritorijų tipus). Taip audito tikslais galima išskirti ir deklaruoti kiekvieno individualaus prioriteto išlaidas, įskaitant prioritetus, kuriais prisidedama prie integruotos miestų strategijos. Programos įgyvendinimo ir tikslų pasiekimo pažanga vertinama pagal kokybinius ir kiekybinius rodiklius (BNR 27 straipsnio 4 dalis). Jie naudojami vykdant stebėseną, vertinimą ir veiklos vertinimą; tarp jų yra ir finansinių rodiklių, susijusių su paskirstytomis išlaidomis, produkto rodiklių, susijusių su remiamais veiksmais, ir rezultato rodiklių, susijusių su tam tikru prioritetu. Šie pirmiau paminėti reguliavimo reikalavimai taip pat taikomi pagal ERPF reglamento 7 straipsnį remiamiems tvarios miestų plėtros veiksams.
- Valstybės narės privalo atsiskaityti už programos įgyvendinimą teikdamos metines įgyvendinimo ataskaitas (BNR 50 straipsnis), įskaitant tvarią integruotą miestų plėtrą. Be to, 2017 ir 2019 m. valstybės narės teiks pažangos ataskaitas (pagal BNR 52 straipsnio 2 dalies e punktą) apie partnerystės sutarties įgyvendinimą. Tose pažangos ataskaitose vertinamas integruoto požiūrio į teritorinį vystymąsi, susijusį su tvaria miestų plėtra, įgyvendinimas. Todėl Komisija ragina valstybes nares užtikrinti, kad SK nuolat stebėtų, kaip įgyvendinamas ERPF reglamento 7 straipsnis dėl miestų strategijų.
- Komisija iki 2015 m. gruodžio 31 d. parengs ataskaitą apie tvarios integruotos miestų plėtros įgyvendinimą pagal prioritetines sritis ir programas, rengdama ataskaitą apie derybų rezultatus (BNR 16 straipsnio 3 dalis).
- Miestų plėtros tinklas, kuriuo Sąjungos lygmeniu bus skatinamas už tvarios miestų plėtros strategijas atsakingų miesto valdžios institucijų pajėgumų didinimas, tinklų kūrimas ir keitimasis patirtimi, nuolat lauks pranešimų apie įgyvendinimą pagal ERPF reglamento 7 straipsnį.

2.4.3. *Vertinimas*

- Programavimo laikotarpiu atlikdamos vertinimą (BNR 56 straipsnis), bent vieną kartą per laikotarpį valstybės narės turi įvertinti, kaip fondų parama prisidėjo prie kiekvieno prioriteto tikslų. Tokie vertinimai turėtų būti atliekami remiantis vertinimo planu (BNR 56 straipsnio 1 dalis), kuris turėtų atitikti suplanuotus tikslus ir veiksmus, kaip nustatyta programoje, pagal prioritetą ar ITI, kurias pasitelkiant užtikrinama tvari miestų plėtra.
- Jeigu integruota miestų strategija įgyvendinama naudojant įvairių prioritetų ar programų finansavimą, Komisija primygtinai rekomenduoja įtraukti papildomus vertinimo klausimus ar atlikti papildomus vertinimus, kad būtų įvertintas visos strategijos įnašas į miestų plėtros tikslų įgyvendinimą.

I PRIEDAS. SIŪLOMOS INTEGRUOTOS MIESTŲ STRATEGIJOS SUDEDAMOSIOS DALYS

Programa URBACT (<http://urbact.eu/>) daug prisidėta prie integruoto požiūrio rengimo ir būtinų integruotų vietos veiksmų planų ir strategijų sudedamųjų dalių susisteminimo. Toliau pateiktas siūlomų integruotos miestų strategijos sudedamųjų dalių sąrašas sudarytas remiantis URBACT vietos paramos grupės priemonėmis. Žinoma, šių sudedamųjų dalių pateikimas priklausys nuo vietos sąlygų.

a) Miesto sąlygų apžvalga ir pagrindinių problemų bei politikos uždavinių nustatymas

Galimas turinys:

- Statistiniai duomenys ir įrodymai su nuorodomis miesto sąlygoms ir problemoms aprašyti ir apibūdinti (darant aiškia nuorodą į penkias problemas pagal ERPF reglamento 7 straipsnį), pavyzdžiui:
  - gyventojų statistika ir demografija;
  - nedarbo ir užimtumo statistika;
  - ekonomikos sektorių ir užimtumo struktūra;
  - tam tikrų mieste vykdomų programų (ERPF ir ESF) apžvalga.
- Taip pat patariama apibūdinti dabartinę padėtį, susijusią su penkiomis problemomis (ekonominėmis, aplinkos, klimato, demografinėmis ir socialinėmis), konkrečiai nustatytomis ERPF reglamento 7 straipsnyje, pavyzdžiui:
  - institucinės aplinkos apžvalga – įvairių agentūrų vaidmenys ir atsakomybės sritys;
  - esamų su šia sritimi susijusių (vietos, regioninių ir nacionalinių) strategijų ir politikos kryptių apžvalga;
  - informacija apie pagrindinius tyrimus (išplėstinę SSGG analizę);
  - problemų ir galimų sprendimų pristatymas ir analizė.

b) Svarbiausių dalykų ir tikslų nustatymas

Galimas turinys:

- svarbiausių strategijos dalykų aprašymas ir analizė, kodėl pasirinkti būtent jie;
- pagrindinių strategijos siekių apžvalga;
- strateginio tikslo ar vizijos pristatymas;
- veiksmų plano bendrųjų prioritetų sąrašas ir
- pagrindinių tikslų sąrašas (ką norite pasiekti); reikia užtikrinti, kad tie tikslai būtų konkretūs, išmatuojami, pasiekiami, realūs ir įvykdytini per nustatytą laiką (SMART).

c) Veiksmai ir tvarkaraštis

Galimas turinys:

- preliminarinių veiklos rūšių ir veiksmų, kurie bus įgyvendinami siekiant užsibrėžtų tikslų ir rezultatų, išskirstymas (galite tai pristatyti tam tikras veiklos rūšis priskirdami prie įvairių tikslų);
- informacija apie tai, kada ši veikla bus vykdoma;
- Ganto diagrama su duomenimis apie veiksmus ir laiko terminus.

d) Finansavimo schema

Galimas turinys:

- tikslams pasiekti būtinų išteklių apžvalga;
- galimų finansavimo šaltinių apžvalga (įskaitant ERPF ir ESF, bet jais neapsiribojant);

- aprašymas, kaip ši veikla susijusi su 2014–2020 m. programomis (ir kitomis Europos iniciatyvomis, kaip antai programa „Horizontas 2020“).

e) Įgyvendinimo priemonės

Galimas turinys:

- informacija apie tai, kas vykdys veiksmus, – suinteresuotųjų subjektų vaidmenys ir atsakomybės sritys;
- informacija apie valdymą;
- pažangos stebėsenos rodiklių apžvalga.

f) Rizikos analizė

Galimas turinys:

- rizikos rūšių aprašymas (pvz., veiklos, finansinė, teisinė, personalo, techninė, elgesio rizika);
- suskirstymas į mažos, vidutinės ar didelės rizikos kategorijas;
- rizikos tikimybės ir poveikio mažinimo priemonių apžvalga.

II PRIEDAS. SIŪLOMAS VADOVAUJANČIOSIOS INSTITUCIJOS IR MIESTO VALDŽIOS INSTITUCIJOS SUSITARIMO ĮFORMINIMO RAŠTU PAVYZDYS

Miesto valdžios institucijos XY ir VI susitarimas dėl veiksmų atrankos

1. VI atsakomybe miesto valdžios institucija XY vykdo veiksmų atranką integruotai miestų strategijai įgyvendinti.
2. Todėl miesto valdžios institucija XY pagal ERPF reglamento 7 straipsnį ir BNR 123 straipsnio 6 dalį veikia kaip VI paskirta TI, kuriai pavesta atrinkti veiksmus. VI patikrino TI gebėjimus atlikti deleguotąsias užduotis.
3. SK patvirtino veiksmų atrankos metodiką ir kriterijus.
4. VI patvirtina, kad miesto valdžios institucijos XY integruota miesto strategija atitinka programos prioritetinę kryptį XY. VI ir miesto valdžios institucija XY susitaria dėl atitinkamų ataskaitų teikimo procedūrų, kad būtų stebimas strategijos poveikis tam tikrai programai.
5. Institucijos užduotys atrenkant veiksmus:

(Kaip nurodyta gairių 2.2.1 skirsnyje, miesto valdžios institucija turėtų turėti visas būtinas priemones veiksmams atrinkti, kad galėtų priimti pagrįstus sprendimus. Visų pirma ji turi žinoti, ar veiksmas atitinka reikalavimus paramai gauti ir taikytinus teisės aktus, ar turi būtinų administracinių, finansinių ir veiklos pajėgumų, kad atitiktų paramos sąlygas. Jeigu miesto valdžios institucija neturi pakankamai patirties šiems patikrinimams atlikti, juos gali atlikti VI. Jų rezultatai tokiu atveju turėtų būti pateikiami miesto valdžios institucijai. Tačiau visais atvejais sutartų atrankos procedūrų ir kriterijų taikymo užduotis atliekant galutinį tinkamumo patikrinimą turėtų tekti miesto valdžios institucijai).
6. VI pasilieka teisę atlikti galutinį tinkamumo patikrinimą prieš tvirtinant veiksmus, taip įsitikindama, kad atrankos procedūros ir kriterijai taikomi tinkamai.
7. Jeigu miesto valdžios institucija yra veiksmo naudos gavėja, ji užtikrina tinkamą funkcijų atskyrimą, kad užkirstų kelią galimiems interesų konfliktams. Įdiegiamos tinkamos procedūros.
8. Miesto valdžios institucija dokumentuoja veiksmų atrankos procedūrą ir rezultatus ir saugo visus dokumentus tiek, kiek reikalaujama ERPF finansuojamų veiksmų atveju. VI, AI, Europos Komisija ir Europos Audito Rūmai turi teisę atlikti atrankos auditą.
9. VI ir miesto valdžios institucija XY susitaria dėl preliminaraus biudžeto strategijai remti. Tačiau miesto valdžios institucijos atrinktų veiksmų finansavimas negarantuojamas automatiškai, nes jie privalo atitikti reguliavimo reikalavimus; finansavimas taip pat priklauso nuo turimų lėšų.